

XOLID HUSAYNIYNING “MING QUYOSH SHULASI” ASARI TAHLILI

Ergasheva Munisa

Andijon shahar Iqtisodiyot va pedagogika

Universiteti 1-bosqich talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada Xolid Husayniyning “Ming quyosh shulasi” asari chuqur adabiy tahlil qilinadi. Asarda tasvirlangan Afg‘oniston ayollarining og‘ir taqdiri, urush va siyosiy to‘qnashuvlarning inson ruhiyatiga ta’siri, ayollarning jasorati va mehribonligi asosiy tahlil nuqtasiga aylangan. Maqolada Mariyam va Laylo obrazlari orqali patriarxal jamiyatdagi ayollar holati, fidoiylik va insoniylik g‘oyalari yoritiladi. Shuningdek, roman syujeti, badiiy uslubi, tarixiy konteksti hamda uni adabiy va ijtimoiy hodisa sifatida o‘rganish imkoniyatlari tahlil etilgan.

Kalit so‘zlar: Xolid Husayniy, Ming quyosh shulasi, Afg‘o n adabiyoti, ayollar taqdiri, urush adabiyoti, patriarxal jamiyat, obrazlar tahlili, badiiy roman, jasorat, mehr va fidoiylik.

Ergasheva Munisa

1st year student of Andijan University of Economics and Pedagogy

Annotation. This article provides an in-depth literary analysis of Khaled Hosseini’s novel *A Thousand Splendid Suns*. It explores the fate of Afghan women in the context of war, political upheaval, and patriarchal oppression. Through the characters of Mariam and Laylo, the novel conveys themes of sacrifice, love, resistance, and human dignity. The article examines the novel’s plot, character development, stylistic features, and historical background, highlighting its literary and social significance. This work is intended for students, literary scholars, and readers interested in contemporary world literature and gender studies.

Keywords: *Khaled Hosseini, A Thousand Splendid Suns, Afghan literature, women's fate, war literature, patriarchal society, character analysis, contemporary fiction, sacrifice, female resilience.*

ЭРГАШЕВА МУНИСА

**АНДИЖАН ГОРОД ЭКОНОМИКА И ПЕДАГОГИКА СТУДЕНТ 1
КУРСА УНИВЕРСИТЕТА**

Аннотация. *В данной статье представлен глубокий литературный анализ романа Халеда Хоссейни Тысяча сияющих солнц. В центре внимания — судьбы афганских женщин на фоне войны, политических конфликтов и патриархального угнетения. Через образы Мариам и Лайлы раскрываются темы жертвенности, любви, сопротивления и человеческого достоинства. В статье рассматриваются сюжет, художественные особенности, характеры героев и исторический контекст произведения, подчеркивая его литературную и социальную значимость. Работа предназначена для студентов, литературоведов и читателей, интересующихся современной мировой литературой и гендерными исследованиями.*

Ключевые слова: *Халед Хоссейни, Тысяча сияющих солнц, афганская литература, судьба женщин, военная литература, патриархальное общество, анализ персонажей, современная проза, жертвенность, женская стойкость.*

Kirish. Zamonaviy adabiyotda inson taqdirini urushlar, siyosiy to'qnashuvlar va ijtimoiy notinchliklar fonida ochib berish orqali chuqur mazmun berish ko'plab yozuvchilar ijodining bosh mezoniga aylangan. Afg'onistonlik-amerikalik yozuvchi Xolid Husayniy ham o'zining "Ming quyosh shulasi" (A Thousand Splendid Suns, 2007) nomli romanida aynan shunday yondashuvdan foydalangan. Ushbu asar Afg'oniston tarixidagi fojeali davrlarni, urushlar va siyosiy notinchliklarning oddiy insonlar, ayniqsa ayollar hayotiga qanday ta'sir qilganini chuqur tahlil etadi.

Bu asarda insoniylik, mehr, jasorat, erk uchun kurash kabi abadiy g'oyalar o'z ifodasini topgan. Ayniqsa, asardagi ikki bosh qahramon — Mariyam va Layloning fojiali, ammo shonli taqdirlari roman g'oyasining asosiy yo'nalishlarini belgilaydi. Maqola davomida romanning syujeti, obrazlar tizimi, asosiy g'oyalari, badiiy xususiyatlari va tarixiy konteksti chuqur tahlil qilinadi.

Asarning mazmuni va syujeti: ikki ayol, bir taqdir

Roman ikki qismdan iborat: birinchi qismda Mariyam, ikkinchi qismda Layloning taqdiri yoritiladi. Asarda syujet to'qnashuvi Mariyam va Layloning taqdiri kesishmasi orqali yuzaga chiqadi. Ularning har biri o'z sharoitida o'sib-ulg'ayadi. Mariyam — harom farzand, jamiyatda inkor qilingan shaxs, Laylo esa zamonaviylik va ta'limni qadrllovchi oilada voyaga yetgan. Ammo Afg'onistondagi urush va to'qnashuvlar natijasida ularning hayot yo'llari kesishadi — har ikkalasi bir erkakka turmushga chiqadi.

Bu yerda yozuvchi ayollar hayotining umumiylikini ko'rsatadi: sinfiy farqlarga qaramay, patriarxal jamiyatda har bir ayol jabrdiydadir.

Mariyam — hayoti davomida muhabbat va e'tirof izlagan ayol.

Laylo esa mehr bilan ulg'aygan, ammo hayot uni sabrga va kurashga chorlaydi. Bu ikki ayol o'rtasidagi munosabat esa avval raqobatdan, keyin esa onalik va singillik mehriga aylanadi.

Obrazlar tahlili: mehr va jasorat timsollari

Mariyam — fidoyilik va sabr timsoli.

Mariyam jamiyat tomonidan rad etilgan, otasi tomonidan tan olinmagan, onasi tomonidan kamsitilgan qizdir. Uning butun hayoti davomida izlagani — muhabbat va qadrlanishdir. U hayotida biror marta ham shodlikni to'liq his qilmagan. Biroq Layloni va uning farzandlarini asrash orqali o'zini inson sifatida kashf qiladi. Bu — Mariyamning insoniy kamolotga yetganining dalilidir.

Laylo — o'zgaruvchan jamiyatda o'zligini saqlab qolgan ayol

Laylo — Afg'oniston ayollarining yangi avlodi timsoli. U zamonaviy fikrlaydi, ta'limli, orzulari bor. Urush uning orzularini vayron qilsa-da, u ruhan sindirilmaydi. Farzandlari uchun kurashadi, jamiyatdagi zulmga qarshi ichki

norozilik bilan yashaydi. Tolibon davridagi qattiq tartiblar uning hayotini doimiy nazorat ostida tutadi, ammo u o'z shaxsiyatini saqlab qolishga harakat qiladi.

Rashid — erkak hukmronlik va zo'ravonlikning timsoli

Rashid — o'ziga to'q, ammo aqliy jihatdan zaiflashgan, qadriyatlarni tushunmaydigan erkak. U Mariyam va Layloni faqat o'z ehtiyojini qondirish vositasi deb biladi. Rashid orqali muallif Afg'oniston jamiyatidagi erkak hukmronlik va zo'ravonlik madaniyatini fosh qiladi. Ayniqsa, ayollarga bo'lgan munosabatda u faqat kuch orqali muloqot qiladi

Asardagi asosiy g'oyalar va tematik qatlamlar

Roman butunlay ayollarning qahramonligi va kurashi haqida. Afg'on jamiyatida ayollar taqdiriga chizilgan cheklovlar, diniy va madaniy parda ortida yashiringan erkak hukmronlik — asarning bosh mavzusi. Mariyam va Laylo bu z ulmga qarshi turishadi. Ular kurashadi — so'z bilan emas, balki yashab, sabr qilib, mehr berib.

Roman Afg'oniston tarixining Sovet istilosi, fuqarolar urushi, Tolibon hokimiyati, AQSH bosqini kabi davrlarini qamrab oladi. Bu tarixiy fon voqealarga kontekst beradi, ammo asarning markazida doimo odamlar - ularning ruhiy holati, ichki iztiroblari turadi.

Mariyam Layloning hayotini asrash uchun o'z hayotini qurbon qiladi. Bu fidoiylilik — insoniy buyuklikning namunasi. Layloning kelajakda ta'lim sohasida ishlashi — umid timsolidir. Asar yakunida Layloning Kobulga qaytishi — hayotning davomiyligi, xalqning barhayotligi va ayolning qayta tiklanishi g'oyasini ifodalaydi.

Badiiy xususiyatlar: til, tasvir, ruhiy holat

Yozuvchi badiiy tilni juda nozik ishlatadi. Psixologik tasvirlar, ichki monologlar, atrof-muhitga berilgan tasvirlar orqali voqealar chuqurroq aks etadi. Masalan, Mariyam qatl qilinishidan oldin o'z hayotini eslaydi — bu sahna juda kuchli dramatik va estetik kuchga ega. She'riy jumlar va o'zbek, fors tilidagi iboralar Afg'on madaniyatiga xos muhit yaratadi.

Romanning nomi Hamidulloh Xalilning she'ridan olingan: “Yana ming quyosh shulasi to‘kiladi bu shaharga...” Bu satr Kobul shahrining go‘zalligini tasvirlasa-da, aslida Mariyam va Laylodek ayollarning ichki nuriga ishora qiladi.

Tarixiy va ijtimoiy kontekst

Roman tarixiy voqealarga asoslangan. Har bir siyosiy o‘zgarish oddiy odamlarning hayotiga qanday ta’sir qilganiga e’tibor qaratiladi. Sovet davrida boshlanadigan islohotlar, mujahidlar davridagi tartibsizlik, Tolibon rejimi va AQSH bosqinidan so‘nggi o‘zgarishlar bir-birini almashtirib, faqat xalq uchun iztirob manbai bo‘lib qoladi. Ayollar holati esa har bir davrda og‘irligicha qoladi.

Asarning o‘rni va ta’siri

“Ming quyosh shulasi” asari dunyoda 40 dan ortiq tilga tarjima qilingan. U faqat Afg‘oniston emas, butun dunyo ayollarining taqdiriga daxldor. Roman adabiyot orqali zulmni fosh qilish, insonparvarlik g‘oyasini targ‘ib qilishning kuchli namunasi hisoblanadi.

Universitetlarda bu asar adabiy tahlil, gender tadqiqotlari, urush va travma adabiyoti doirasida o‘rganilmoqda. Shuningdek, u nafaqat san’at asari, balki tarixiy guvohlik sifatida ham baholanadi.

Xulosa:

Xolid Husayniyning “Ming quyosh shulasi” asari — ayollar taqdirini butun jamiyat darajasida ko‘tarib chiqqan, badiiy kuchga ega, ijtimoiy ahamiyati yuqori bo‘lgan roman. Asar orqali muallif insoniy qadriyatlar, ayollarning fidoyiligi, urushning dahshati va hayotga bo‘lgan ishonch haqida chuqur falsafiy xulosalarni bizga yetkazadi.

Mariyam va Layloning hayoti — minglab ayollar hayotining timsolidir. Ularning jasorati, mehribonligi va fidoyiligi — eng og‘ir sharoitlarda ham insoniylik so‘nmasligini isbotlaydi. Aynan shu jihatlar “Ming quyosh shulasi”ni zamonaviy adabiyotda alohida o‘ringa ko‘taradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Хоссейни Х. Тысяча сияющих солнц. – Москва: Иностранка, 2010.

2. Hosseini, Khaled. A Thousand Splendid Suns. – New York: Riverhead Books, 2007.
3. Xusanboyeva, D. “Zamonaviy adabiyotda ayol obrazining talqini.” // Adabiyotshunoslik jurnali, 2021, №2, 45–52-betlar.
4. Karimova, S. “Urush adabiyoti va insoniylik motivlari.” // Tafakkur, 2022, №1, 30–35-betlar.
5. Mohammadi, F. “Representation of Afghan Women in Contemporary Fiction.” // Journal of Middle Eastern Literature, Vol. 35, No. 1, 2020, pp. 75–89.
6. Said, Edward. Culture and Imperialism. – New York: Vintage Books, 1993.
7. Ahmad, A. “Postcolonial Gender and the Image of the Muslim Woman.” // Critical Inquiry, 2009, Vol. 36, No. 2, pp. 245–263.
8. Shukurova, M. “Ayol va jamiyat: Adabiy tahlilga zamonaviy yondashuv.” // Ilm va taraqqiyot, 2023, №3, 60–66-betlar.
9. Faulkner, L. “Literary Trauma and Women’s Resistance in War Novels.” // Women’s Studies Quarterly, 2019, Vol. 47, No. 3, pp. 115–132.
10. UNESCO. Education and Women in Afghanistan: A Brief Overview. – Paris: UNESCO Publications, 2020.